

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

✉: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502

✉: titkarsag@panasztestulet.hu

🌐: www.panasztestulet.hu

Ügyszám: FRPS/636/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

156/2012. (V. 23.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. október 29-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2012. május 23-án megtartott zárt ülésén – dr. Kádár András Kristóf testületi tag párhuzamos véleményével – **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2011. október 29-én elektronikus úton terjesztette elő panaszát a vele szemben 2011. október 22-én történt rendőri intézkedések (elfogás, előállítás és annak körülményei), mulasztás (gépjármű biztonságba helyezéséről gondoskodás elmulasztása) miatt. A panaszos a beadványát 2011. november 9-én postai úton aláírásával is megerősítette.

I.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2011. október 22-én 17 óra 20 perckor Budapest határában intézkedés alá vonta a rendőrség egy gépjármű lopással kapcsolatban.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos a rendőri intézkedés helyszínére egy kölcsön kapott gépjárművel hajtott, és mivel a gépjármű fűtött volt, ruházatát ennek megfelelően választotta meg: cipőt, nyári zoknit, vékony nadrágot, inget és őszi kabátot viselt. Az előállítás során arra kérte az intézkedő rendőröket, hogy az általa használt gépjárművet helyezték biztonságba oly módon, hogy vagy engedjék meg, hogy a városba – kivilágított helyre – hajtson vele, vagy vigyék a rendőrök vissza a városba, vagy a rendőrség telephelyére. A panaszos azért kérte a rendőrséget a gépkocsi elvitelére, mert attól tartott, hogy a város területén kívül őrizetlenül hagyott gépjárművet megrongálják. Ezen kérését az intézkedő rendőrök elutasították azzal, hogy nem feladatuk a gépkocsi biztonságba helyezése.

A panaszos előadta, hogy a rendőrkapitányságra történő beszállítását követően egy fűtetlen helyiségben helyezték el, és az azon levő ablak vastagsága sem haladhatta meg az 5 millimétert. Mivel a nappali hőmérséklet a 11-12 fokot, az éjszakai hőmérséklet pedig az 5-6 fokot nem haladta meg, a helyiség hőmérséklete a külső hőmérséklethez igazodott, és nem érhetette el a 15-16 fokot. A helyiség világítása napszaktól függetlenül folyamatosan üzemelt. A panaszos továbbá előadta, hogy a fogdához tartozó mellékhelyiségben csak hideg víz volt, és nem állt rendelkezésre tisztálkodáshoz szükséges szappan (kézmosó). A zárka belső berendezése két egymás mögé szerelt deszkaágyból állt. Amikor a panaszos jelezte az őrnök, hogy fázik, és kérte, hogy biztosítson számára egy takarót, azt a választ kapta, hogy erre nincs módja „a szabályzat szerint”. Mivel a fogvatartás a hajnali órákig húzódott, a panaszos kérte az őrt arra is, hogy kapcsolja le, vagy vegye lejjebb a világítást a helyiségben annak érdekében, hogy pihenni, illetve aludni tudjon. Elmondása szerint ezt a kérését is megtagadta az őr azzal, hogy „a szabályzat tiltja a világítás lejjebb vételét, elzárását”. A panaszos azon kérdésére, hogy hol lehet panaszt tenni az általa áldatlannak vélt helyzettel kapcsolatban, azt a választ kapta, hogy „forduljon a Teve utcához”.

A panaszbeadvány szerint a panaszos gyanúsított kihallgatása 2011. október 23-án 0 óra 20 perckor történt, 7 órával az előállítás kezdete után. A rendőrség a panaszos előállítását további 4 órával meghosszabbította. A meghosszabbítást követően – a panaszos személyes jelenlétében – a lakásán házkutatást tartottak. Az előállítást a rendőrség 2011. október 23-án 3 óra 20 perckor szüntette meg. Ezt követően a panaszos lefeküdt aludni, majd elment az általa használt autóért, amikor is azt tapasztalta, hogy azt feltörték, és több alkatrészt – akkumulátort, ablakmosó motorokat – kissereltek belőle, így a gépkocsi használhatatlanná vált. A panaszos ezt követően visszament a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) XVI. Kerületi Rendőrkapitányságra, és feljelentést tett a gépkocsi megrongálása miatt. Feljelentését követően a rendőrség – kb. 4 órás várakozást követően – kiszállította a panaszost a helyszínre, és megtette a szükséges intézkedéseket. A helyszínelést követően a járőr elhajtott, a panaszos pedig gyalog indult vissza a városba.

A panaszos álláspontja szerint sérült az emberi méltósághoz, a pihenéshez, valamint a testi és lelki egészséghez fűződő alkotmányos joga. Meglátása szerint sérült a jogorvoslathoz való alapjoga is azáltal, hogy nem biztosítottak számára megfelelő és érdemi jogorvoslatot a panaszával kapcsolatban. Panaszolta továbbá a tulajdonhoz való jog megsértését is, mivel a rendőrség a határozott kérése ellenére nem gondoskodott a birtokában lévő gépkocsi biztonságba helyezéséről.

A panaszos a fentiekre tekintettel kérte, hogy a Testület az ügyet vizsgálja ki, és vizsgálatát „terjessze ki általános jelleggel az egész ország területére”.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A rendőrségi iratok szerint a panaszolt rendőri intézkedésben a BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság hat rendőre (egy r. őrnagy, egy r. főhadnagy, egy r. hadnagy, egy r. főtörzsőrmester, egy r. törzsőrmester és egy r. őrmester) egy vett részt. A panaszos gyanúsított kihallgatását a Vizsgálati Alosztály r. főhadnagy nyomozója, az elrendelt házkutatást pedig az Alosztály egy r. századosa és egy r. főhadnagya fogatosította.

2) A BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint a panaszossal szembeni rendőri intézkedésre azért került sor, mert – egy gépkocsi lopás gyanúsítottainak helyszínen tett nyilatkozata alapján – összefüggésbe hozható volt a bűncselekménnyel. Az intézkedő rendőrök a panaszost a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdése alapján, bűnüldözési célból igazoltatták. A helyszínen végrehajtott meghallgatások alapján és a gépkocsi eltulajdonításával kapcsolatos szerepek tisztázását követően a panaszost az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján elfogták, és az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése értelmében ruházatát átvizsgálták. Az előállítás során az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján (szökés és támadás megakadályozása érdekében) bilincset alkalmaztak, amelynek kockázatát a cselekmény tárgyi súlya és az elkövetők létszáma adta. A panaszossal szemben fogatosított intézkedések célja a gépkocsi eltulajdonítása kapcsán elrendelt büntetőeljárás eredményes lefolytatása volt. Az intézkedő rendőrök az Rtv. 20. §-ában foglalt előírásoknak az intézkedés során eleget tettek. A panaszos előállítására jogalapot az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja biztosított.

A tájékoztató levél szerint a panaszban említett gépkocsit a rendőrök az intézkedés helyszínén lezárták és hátrahagyták. A panaszos azon kérése, hogy járművét vigyék biztonságosabb helyre, azért nem volt teljesíthető, mivel az intézkedés eredményes befejezését veszélyeztette volna. A kapitányságvezető szerint a jármű lezárásával az intézkedő rendőrök a tőlük elvárható intézkedést megtették.

Az előállítás során – 2011. október 23-án 0 óra 18 perc és 0 óra 36 perc között – a panaszost gyanúsítottként hallgatták ki. Azt követően, 3 óra 4 perctől 3 óra 20 percig a panaszos lakásán házkutatást fogatosítottak a rendőrök.

A panaszos előállításának időtartama alatt az előállító helyiségben – és a kapitányság egész épületében – a fűtés nem működött. Ennek az volt az oka, hogy a kapitányság állományában a kérdéses időpontban nem volt megfelelő számú fűtő, a kazán pedig csak folyamatos felügyelet mellett üzemelhet. A panaszos jelezte, hogy fázik, azonban a fogdaór takarót számára nem tudott biztosítani, mert az nem állt rendelkezésre. „Ennek oka, hogy az előállító egységben mindössze 12 órás tartózkodásra van lehetőség.”

A kapitányságvezető azt a tájékoztatást adta továbbá, hogy minden előállító helyiségben két megfigyelő kamera van felszerelve, amelyek segítségével a fogvatartott magatartása az ügyeleten nyomon követhető. (A rendszer azonban képet és hangot nem rögzít.) Az őrzésbiztonság fenntartásához a kamerák által közvetített képek figyelemmel kísérése elengedhetetlen, a kamerák azonban csak világítás mellett üzemképesek. A világítást csak felkapcsolni és lekapcsolni lehet, részleges világítás nincs. Az éjszakai órákban tehát nincs lehetőség csökkentett világításra. A közöltek alapján a fogdaőr nem tett és nem is tehetett volna eleget a panaszos kérésének.

A panaszost 2011. október 23-án 3 óra 20 perckor a lakásában, a házkutatás befejezését követően bocsátották szabadon. A panaszos aláírásával nyilatkozott arról, hogy a fogvatartottak jogairól és kötelezettségeiről szóló tájékoztatást anyanyelvén megkapta, a tájékoztatót átvette.

A kapitányságvezető tájékoztatása szerint a rendőrség 2011. október 23-án a délutáni órákban, a panaszos bejelentésekor szerzett tudomást arról, hogy az általa használt gépkocsit feltörték. A szolgálatban lévő főügyeletes a feljelentést jegyzőkönyvben rögzítette, majd intézkedett a helyszíni szemle lefolytatása iránt. A panaszos a beléptető rendszer tanúsága szerint 16 óra 34 perckor érkezett a BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság épületébe, ahol feljelentéséről 17 óra 10 és 17 óra 27 perc között vették fel a jegyzőkönyvet. Ezt követően a főügyeletes értesítette a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Technikai Osztály munkatársait a helyszíni szemle lefolytatása érdekében. A szemlebizottság 19 óra 30 perc körül érkezett meg, majd a panaszossal együtt a bűncselekmény helyszínére mentek, és 19 óra 45 perctől 20 óra 21 percig lefolytatták a szemlét.

3) Az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a panaszost 2011. október 22-én 17 óra 20 perckor vonták intézkedés alá. Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdésének első fordulata alapján igazoltatták, az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján átvizsgálták, és az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján (szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személy) elfogták. Az intézkedés során a panaszossal szemben bilincset az Rtv. 48. §-ának b) és c) pontja alapján szökés és támadás megakadályozása érdekében 17 óra 20 perctől 17 óra 40 percig alkalmaztak, a rendőri intézkedés időpontjában hatályban levő jogszabály, a Rendőrkapitányság Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (!) 60. §-ának (4) bekezdés b) pontja alapján a kezek előre, illetve hátra bilincselésével (a bilincselés módját az intézkedő rendőr nem jelölte meg a jelentésben). A kényszerítő eszköz alkalmazására figyelmeztetés történt.

A rendőri intézkedés során a panaszosnak sérülése, a kényszerítő eszköz alkalmazásával anyagi kára nem keletkezett. A panaszos az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése alapján hozzátartozója (felesége) kiértesítését kérte. A jelentésben feltüntették a kiértesítendő személy telefonszámát.

Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés szerint az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót, az előállítás idejéről szóló igazolást kiadták, illetve a panaszos az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatban – a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. §-ának (8)-(9) bekezdése, illetve a 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. pontja alapján – a jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást megkapta. A védelem gyakorlására vonatkozó szóbeli közlés a 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 4. §-ának (4) bekezdése alapján 2011. október 22-én 17 óra 20 perckor megtörtént. Az

előállítás oka 2011. október 23-án 3 óra 20 perckor megszűnt, akkor a panaszos szabadon bocsátása megtörtént.

A jelentés szerint továbbá a panaszos ellen az általa elkövetett cselekmény miatt a rendőrök feljelentést tettek.

4) Az elfogás végrehajtásáról és a kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás alapján az igazoltatás, az átvizsgálás és az elfogás jogszerű és szakszerű; a bilincs alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

5) Tekintettel arra, hogy a panaszos elfogásáról szóló jelentésben utaltak a rendőrök a bűncselekmény tárgyát képező tehergépkocsit vezető személy (*Szabó József*) elfogásának végrehajtásáról szóló jelentésben írtakra, a rendőrség továbbította ezen dokumentumot is a Testület részére.

A jelentés szerint az intézkedő r. főtörzsőrmester a panaszolt napon 17 óra 10 perckor Budapesten, a B. úton figyelmes lett egy, az Ú. utca irányából a XVII. kerület irányába közlekedő személygépkocsira, ami egy fehér tehergépkocsit vontatott. A r. főtörzsőrmester a járműveket a B. út számozatlan részén az EGIS gyógyszergyár előtt megállásra intette, majd a személygépkocsiban lévő három személyt, valamint a vontatott járműben ülő személyt igazolásra szólította fel, aminek eleget tettek. Az intézkedés során a vontatott járműben ülő személy nem tudta átadni a tehergépkocsi forgalmi engedélyét, mivel elmondása szerint a járművet akkor vették egy személytől Budapest XVI. kerületének egyik utcájában. A férfi azt is elmondta, hogy a tehergépkocsit átadó személynek a ház közös képviselője (a panaszos) szólt, hogy nem tudja, kinek a tulajdonát képezi a kb. 2 éve áll a ház előtt álló tehergépkocsi, ezért, ha kell nekik, vigyék el nyugodtan.

Az intézkedés alá vont személyek aznap megjelentek a helyszínen. A tehergépkocsiban ülő és igazoltatott személy az általa megnevezett személynek átadott három 20 000 forintos bankjegyet, majd egy feszítővassal a jármű bal első ajtajának kilincsét és zárszerkezetét lefeszítette. A férfi a járműbe ülve a gyújtáskapcsoló betétjét letörte, a kormányzarat egy csavarhúzó segítségével eltörte, a gépháztetőt felnyitotta és abba egy akkumulátort helyezett, majd a járművet az intézkedés alá vont személyek vontatni kezdték.

Az intézkedés során a helyszínre érkezett a panaszos is, aki elmondta, hogy a tehergépkocsi már régóta a ház előtt állt, ezért szólt egy ismerősének (véltetően annak, akinek a 60000 forintot kifizették), hogy nyugodtan elvihetik a járművet, mert „nem tudja ki a tulajdonosa, nem fog neki hiányozni úgy sem”.

A r. főtörzsőrmester az intézkedés alá vont személyekkel közölte, hogy bűncselekmény elkövetése miatt előállítják őket a BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányságra, amit az érintettek megértettek és tudomásul vettek.

A rendőrök a nyilvántartásból megállapították, hogy a tehergépkocsi tulajdonosa egy kft. volt, amely a járművet eladta, de a vevő a jármű átírásáról nem gondoskodott. A r. főtörzsőrmester telefonon felvette a kapcsolatot a kft. ügyvezetőjével, aki elmondta, hogy a járművet 2009-ben eladták egy magánszemélynek. A tulajdonos felkutatására tett intézkedés eredményre nem vezetett.

Az intézkedés alá vont személyeket, valamint a járműveket a rendőrök a körözésben leellenőrizték, abban nem szerepeltek. Az előállítást követően az intézkedés alá vontakat az ügyeletes tisztnak sérülés- és panaszmentesen átadták, a tehergépkocsit pedig a rendőrkapitányság udvarára beszállították.

6) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta az előállítás meghosszabbításáról szóló végzést, amelynek tanúsága szerint a panaszos előállítását a kapitányságvezető 2011. október 23-án hajnali 5 óra 20 percre meghosszabbította. A határozat indokolása szerint a meghosszabbításra azért volt szükség, mivel a panaszossal szemben szükséges eljárási cselekmények lefolytatására az előállítás 8 órás időtartama nem volt elegendő. A panaszos a határozat egy példányának átvételét aláírásával tanúsította.

7) Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján végrehajtott előállítása 2011. október 22-én 17 óra 20 perctől 2011. október 23-án 3 óra 20 percre tartott. Az előállítás ideje alatt a panaszosnak sérülése, panasa nem keletkezett. Az igazolás tartalmazza az arról szóló tájékoztatást, hogy az Rtv. 93. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőri intézkedéssel szemben az intézkedéstől, illetve a jogsérelemtől történő tudomásszerzéstől számított 8 napon belül az érintett a Testületnél panaszt terjeszthet elő. Az igazolás tartalmazza a Testület elérhetőségeit is. A panaszos az igazolás egy példányának átvételét aláírásával tanúsította.

8) A rendőrség továbbította a panaszos előállítása során az előállító helyiségben történt elhelyezésekor készített nyilatkozatot, amely a hozzátartozó értesítéséről szóló részt is tartalmazza.

A rendőrségi irat szerint az előállítás kezdete 2011. október 22. 18 óra 54 perc, várható időtartama 8 + 4 óra. A panaszos az előállító helyiségben történő befogadásakor anyanyelvén szóban és írásban kapott tájékoztatókból megismerte az előállítotti jogait és kötelezettségeit, valamint a jogorvoslati lehetőségeit, a tájékoztatókat átvette. A panaszosnak folyamatos kezelést és orvosi felügyeletet igénylő, valamint fertőző betegsége nincs; sérülése, illetve panasa az előállítás során nem keletkezett. A panaszos úgy nyilatkozott, hogy hozzátartozója (felesége) kiértesítését kéri. A megjelölt személy telefonos kiértesítése 18 óra 55 perckor megtörtént. A panaszos a dokumentumot aláírta.

9) A rendőrség a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 316. §-ának (1) bekezdésébe ütköző és (4) bekezdés b) 1. pontja szerint minősülő – figyelemmel a (2) bekezdés II. fordulat d) pontjára – dolog elleni erőszakkal, kisebb értékre elkövetett lopás büntettének megalapozott gyanúja miatt ismeretlen személlyel szemben büntetőeljárást indított. Az eljárásban a panaszost a BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság részéről egy r. főhadnagy hallgatta ki gyanúsítottként 2011. október 23-án 0 óra 18 perctől 0 óra 36 percre.

A jegyzőkönyv szerint a panaszos a kihallgatás során elmondta, hogy a rendőri intézkedést megelőző hét elején a házban dolgozó egyik festővel beszélgetett, aki elmesélte, hogy az udvarában állt egy romos állapotban lévő gépkocsi, amit elbontottak és elszállítottak. A panaszos elmondta neki, hogy a ház környékén is vannak romos állapotban lévő autók, amik már évek óta a ház előtt parkolnak. A festő erre azt felelte, hogy ha a panaszos úgy gondolja, szól annak az embernek, aki az ő portájáról elvitte az említett autót. A panaszos megadta a

telefonszámát, és – emlékezete szerint – másnap fel is hívta őt egy férfi, hogy megnézné a gépkocsit.

A telefonbeszélgetés másnapján a férfi egyedül érkezett a panaszoshoz, aki megmutatta a gépkocsit, és elmondta, hogy évek óta a ház előtt áll, nem tudják, ki a tulajdonosa. A férfi közölte, hogy az elszállítást meg tudja oldani. A panaszos kérte, hogy ebben az esetben oldja azt meg. A férfi a rendőri intézkedés előtti napon tájékoztatta a panaszost telefonon, hogy a szállítást trélerrel végzik. Az, hogy hová viszik a járművet, a panaszost nem is érdekelte, csak az, hogy elvigyék onnan.

A panaszos úgy nyilatkozott, hogy a jármű elszállításánál nem volt jelen, annak körülményeiről semmit nem tudott.

10) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszos lakásán tartott házkutatás alkalmával készült jegyzőkönyvet is. A dokumentum tanúsága szerint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 149. §-ának (1) bekezdése alapján tartott kényszerintézkedést 2011. október 23-án 2 óra 36 perctől 3 óra 4 percig a BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság Vizsgálati Alosztályának egy r. századosa és egy r. főhadnagya foganatosította. A házkutatás – amelynek során hatósági tanú nem vett részt és annak alkalmazását a panaszos sem indítványozta – eredményre nem vezetett. A jegyzőkönyv tartalmazza az arra vonatkozó figyelmeztetést, hogy a panaszos a kényszerintézkedés módja ellen a Be. 196. §-a alapján panasszal élhet. A panaszos a jegyzőkönyvet aláírta.

12) A panaszossal szembeni rendőri intézkedést foganatosító r. főtörzsőrmester jelentése az alábbi információkat tartalmazza.

2011. október 22-én 17 óra 20 perc körül intézkedést kezdeményezett Budapesten, a B. út számozatlan részén, lakott területen kívül. Az intézkedés alá vont személygépkocsi egy tehergépkocsit vontatott. Az intézkedés során megállapították, hogy az intézkedés alá vont személyek a vontatott járművet a Budapest, K. utca egyik társasházának parkolójából tulajdonították el, a ház közös képviselőjének (a panaszos) tudtával és beleegyezésével. Időközben a helyszínre érkezett a panaszos is, akit szintén intézkedés alá vontak, majd a helyszínen lévő személyeket bűncselekmény elkövetése miatt a rendőrkapitányságra előállították, és előállító helyiségben helyezték el őket.

Az intézkedés megkezdésekor a r. főtörzsőrmester az Rtv. 20. §-ában meghatározottak alapján a napszaknak megfelelően köszönt, tisztelgett, közölte nevét, rendfokozatát és az intézkedés okát. A rendőr az intézkedés alá vont személyekkel közölte, hogy előállítják őket a rendőrkapitányságra, és velük szemben bilincset alkalmaznak, amit az érintettek megértettek, és tudomásul vettek. A r. főtörzsőrmester közölte továbbá az intézkedés alá vontakkal azt is, hogy az intézkedéssel szemben panasszal élhetnek.

13) A Testület további felvilágosítás kéréssel fordult a BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjéhez, aki tájékoztató levelében az alábbi kiegészítéseket tette.

A panaszos a rendőri intézkedés megkezdését követően járművel, egyedül érkezett a helyszínre. Arra vonatkozóan a rendőrség nem rendelkezik információval, hogy a panaszos

milyen módon szerzett tudomást az intézkedésről. Az intézkedés alá vont személyek előállítását a hat rendőr három szolgálati gépjárművel hajtotta végre.

A panaszos gépkocsiját az intézkedés helyszínén, az útpadkán állították le, kb. 300 méterre a Zs. utcától, ahol a megállás nem tiltott. A gépkocsi körül más járművek nem parkoltak. Az intézkedés helyszínén napközben erős, folyamatos a forgalom, míg éjszaka gyér, de rendszeres. A kapitányságvezető megítélése szerint a kerület közbiztonsági helyzetét alapul véve sem a jármű leállításának helyszínén, sem máshol nem lehetett reálisan attól tartani, hogy a hátrahagyott gépkocsi bűncselekmény tárgya lesz.

A kapitányságvezető tájékoztatása szerint továbbá a panaszos a késői kihallgatásának indoka az volt, hogy az előállítottak nagyobb száma miatt a fogdai befogadás elhúzódott, és csak azt követően lehetett megkezdeni a dokumentáció elkészítését, illetve a helyszíni intézkedés is az átlagosnál több időt vett igénybe. A készenléti szolgálat berendelését követően annak első dolga a bűncselekmény tárgyát képező jármű tulajdonjogának tisztázása és a sértett személyének megállapítása volt, mivel anélkül további eljárást nem lehetett megalapozottan lefolytatni. Ezt követően a rendőrök elkészítették a további eljáráshoz szükséges iratokat (a házkutatások elrendeléséről szóló határozatokat, illetve az arról szóló jegyzőkönyveket előkészítették). A BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság vezetője a nyomozási iratok és a Robotzsaru Neo rendszer adatainak áttanulmányozása alapján megállapította, hogy a készenléti szolgálatot ellátó nyomozók folyamatos munkát végeztek a kihallgatások előtt. A panaszos kihallgatása ezt követően 0 óra 18 perctől 0 óra 36 percig tartott. A többi intézkedés alá vont személy kihallgatásának időpontját is megjelölte a kapitányságvezető, így a legutolsó kihallgatás 2 óra 19 percig tartott. A kihallgatásokat három nyomozó végezte párhuzamosan. A nyomozási cselekmények elhúzódásának megakadályozása érdekében a vezető ügyeletes berendelt további két nyomozót a készenléti szolgálatot ellátó két fő mellé.

14) A rendőrség tájékoztatása szerint a rendőri intézkedéssel szemben a panaszos a BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányságon is panaszt terjesztett elő. A BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság vezetője 2011. november 29-én a rendőrség előtt folytatott panaszeljárást a Testület eljárására tekintettel felfüggesztette.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálat tárgyává tette a panaszos előállítását, annak időtartamát, a fogdai elhelyezés körülményeit, valamint azt, hogy az intézkedő rendőrök megfelelően gondoskodtak-e a panaszos hátrahagyott gépkocsijának leállításáról.

A Testület a panasz kivizsgálása során megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak – az intézkedés időpontjában hatályos – a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz, a 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz, az 54. §-ának (1) bekezdésében rögzített emberi méltósághoz és az abból levezethető testi épséghez és egészséghez, az 55. §-ának (1) bekezdésében meghatározott személyi szabadsághoz, az 57. § (5) bekezdésben foglalt jogorvoslathoz, valamint az 59. § (1) bekezdése szerinti személyes adatok védelméhez való jogát az alább írtaknak megfelelően.

1) A Testület elsőként a panaszos igazoltatásának jogszerűségét vizsgálta.

Az Rtv. 29. §-ának a panaszolt rendőri intézkedés időpontjában hatályban levő (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A BRFK XVI. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjének első tájékoztató levele szerint a panaszossal szembeni intézkedést azért foganatosították a rendőrök, mert – egy gépkocsi lopás gyanúsítottainak helyszínen tett nyilatkozata alapján – összefüggésbe hozható volt a bűncselekménnyel. A panaszost azt követően vonták intézkedés alá, hogy gépkocsival a helyszínre érkezett. Az elfogás végrehajtásáról szóló jelentésben az igazoltatás indokaként az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés első fordulatát (a közrend védelmét) jelölték meg a rendőrök. A panaszos beadványában maga is úgy nyilatkozott továbbá, hogy egy lopási ügygel kapcsolatban vonták őt intézkedés alá.

A Testület a rendelkezésére bocsátott adatok alapján megállapította, hogy a panaszos igazoltatására megfelelő indok alapján, jogszerűen került sor. A Testület megjegyzi ugyanakkor, hogy az iratok alapján az igazoltatás bűnüldözési célból is jogszerűen történt volna. Az intézkedés foganatosításával a panaszos személyes adatok védelméhez való jogát jogszerűen korlátozta a rendőrség.

2) A Testület vizsgálta a panaszos elfogásának, illetve azt követő előállításának indokoltságát és annak egyes körülményeit.

a) Az Rtv. 33. §-ának (1) és (2) bekezdése taxatíve felsorolja az elfogás és az előállítás okait.

A rendőrségi dokumentumok (az elfogás végrehajtásáról szóló jelentés, az előállítás időtartamáról szóló igazolás és a kapitányságvezető tájékoztató levele) egyöntetűen azt tartalmazzák, hogy a panaszost az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján fogták el. Az említett jogszabályhely szerint a rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek.

A szándékos bűncselekmény elkövetésén történő tettenérés miatti elfogási, illetve előállítási ok kötelező jellegű, mérlegelést nem tűrő. Ezen elfogási, illetve előállítási okkal kapcsolatban a Testület két feltétel megvalósulását vizsgálja: egyrészt valamely szándékos bűncselekmény elkövetését, másrészt a tettenérés megvalósulását.

A „szándékos bűncselekmény” kritériumának vizsgálatával összefüggésben a Testület utal eddigi gyakorlatára, amely szerint a bűncselekményre utaló körülményeket vizsgálati körébe annak ellenére vonja, hogy magának a bűncselekményi tényállásnak a minősítésére és a büntetőjogi felelősség megállapítására nincs hatásköre. Ennek indoka, hogy a bűncselekményre utaló körülmények vizsgálata nélkül a Testület kontrollja az ilyen indokkal elfogott, illetőleg előállított személyek esetén teljesen kiüresedne.

A panaszost a Btk. 316. §-ának (1) bekezdésbe ütköző és a (4) bekezdés b) pont 1. alpontja szerint minősülő dolog elleni erőszakkal, kisebb értékre elkövetett lopás büntetvények megalapozott gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen indított büntetőeljárás keretében, a Btk. 21. §-ának (1) bekezdése szerinti felbujtói elkövetői minőséggel gyanúsította meg a nyomozó hatóság.

A Btk. 316. §-a rögzíti a lopás tényállását: aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el. A Btk. 21. §-a határozza meg a részesi elkövetői formákat, a felbujtó, illetve a bűnszervező fogalmát. A törvényhely (1) bekezdése szerint felbujtó az, aki más bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír.

A részesi magatartások jellemzője a járulékoság, az okozatosság és a szándékosság. A részesiség járulékos jellege azt fejezi ki, hogy tettesi alapcselekményt feltételez. A tettesnek – aki in abstracto büntetőjogilag felelősségre vonható (nem áll fenn büntethetőséget kizáró ok a tettesnél) – legalább a kísérleti szakaszba el kell jutatnia a bűncselekményt. A részesi magatartásnak okozati összefüggésben kell lennie a tettesi alapcselekménnyel, ami felbujtás esetén azt jelenti, hogy a felbujtó annak döntő előidézője (a rábírás – ami történhet szóban, írásban, vagy ráutaló magatartással egyaránt – hatására alakul ki a tettesben a szilárd akaratelhatározás a bűncselekmény elkövetésére). Időben a felbujtás megelőzi a tettesi cselekményt. Fontos megemlíteni továbbá, hogy mind a részes (jelen esetben: a felbujtó), mind a tettes magatartásának szándékosnak kell lennie.

A lopás egy célzatos vagyoni elleni bűncselekmény, ami azt jelenti, hogy kizárólag egyenes szándékkal valósítható meg. A lopási cselekményhez kapcsolódó részesi alakzatok jellemzője is az, hogy azt csak a szándékosság ezen fajtájával lehet megvalósítani.

Jelen esetben a panaszos azzal, hogy – általa sem vitatottan – telefonon olyan tartalmú beszélgetést folytatott, miszerint a ház előtt régóta parkoló gépkocsit nyugodtan elviheti egy másik személy, fennállhatott a gyanúja annak, hogy a lopás bűncselekményének felbujtói magatartását fejtette ki.

Az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti elfogási és előállítási oknak azonban a második feltétele a tettenérés. Tettenérésnek minősül az, amikor az elkövető a bűncselekményt egészben vagy részben szemtanú jelenlétében hajtja végre, illetőleg az is, amikor az elkövetőt a helyszínen vagy a helyszínről távozása közben, üldözés során fogják el. Jelen esetben a rendőrségi dokumentumokból annyi állapítható meg, hogy a panaszos beszélgetést folytatott a lopási cselekményt kifejtő személyek egyikével arról, hogy hol található a gépkocsi és hogy az elvihető, mivel nem tudni, ki a tulajdonosa. A panaszos a feltételezett felbujtói magatartást telefonbeszélgetés során valósította meg, a jármű elvétele során nem is tartózkodott a helyszínen, továbbá ő utóbb érkezett arra a helyszínre is, ahol a tettesekkel szembeni rendőri intézkedéseket megkezdték.

A Testület álláspontja szerint az előállítási ok ezen feltétele – azaz a tettenérés – a panaszos esetében nem valósult meg. Az legfeljebb olyan módon történhetett volna meg, ha a telefonbeszélgetést lehallgatják, tekintettel arra, hogy az általa kifejtett cselekményi részen kellett volna rajta kapni. Amikor a panaszos a rendőri intézkedés helyszínére ért, ott büntetőjogilag értékelhető cselekményt már nem fejtett ki.

A fenti okfejtés alapján a rendőrség nem megfelelő előállítási okra hivatkozott akkor, amikor az Rtv. 33. §-ának (1) bekezdés a) pontját jelölte meg. A panaszos előállításának ugyanakkor az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés b) pontja alapján helye lehetett volna. Ezen törvényhely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható. A rendelkezésre bocsátott adatok alapján a panaszos előállításához szükséges mértékű bűncselekményi gyanú fennállt.

A Testület a fenti okfejtés alapján megállapította, hogy a panaszos elfogása és azt követő előállítása jogszerűen történt, azonban a nem megfelelő előállítási ok megjelölése miatt csekély mértékben sérült a panaszos tisztessége eljárásához való joga.

b) A Testület ezt követően az előállítás időtartamát vizsgálta.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Az előállítás időtartamáról kiállított igazolás szerint a panaszos előállítása 2011. október 22-én 17 óra 20 perctől 2011. október 23-án 3 óra 20 percig, azaz 10 órán keresztül tartott. A kapitányságvezető tájékoztatása szerint ez idő alatt sor került a szükséges dokumentumok elkészítésére, a panaszos gyanúsított kihallgatására (2011. október 23-án 0 óra 18 perc és 0 óra 36 perc között), illetőleg a panaszos lakásán házkutatás fogatosítására (3 óra 4 perctől 3 óra 20 percig). Tekintettel arra, hogy a panaszos előállításának időtartama az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésben előírt 8 órás időtartamot meghaladta, a kapitányságvezető a panaszos előállításának 4 órával történő meghosszabbításáról döntött.

A kapitányságvezető tájékoztatása szerint a késői kihallgatások indoka az volt, hogy az előállítottak nagyobb száma miatt a fogdai befogadás elhúzódott, és csak azt követően lehetett megkezdeni a dokumentáció elkészítését, illetve a helyszíni intézkedés is az átlagosnál több időt vett igénybe. A készenléti szolgálat berendelését követően annak első dolga a bűncselekmény tárgyát képező jármű tulajdonjogának tisztázása és a sértett személyének megállapítása volt, mivel anélkül további eljárást nem lehetett megalapozottan lefolytatni. Ezt követően a rendőrök elkészítették a további eljárásához szükséges iratokat (a házkutatások elrendeléséről szóló határozatokat, illetve az arról szóló jegyzőkönyveket előkészítették). A panaszos kihallgatása ezt követően kezdődött. A többi intézkedés alá vont személyt is kihallgatták, a legutolsó kihallgatás 2 óra 19 percig tartott. A kihallgatásokat három nyomozó végezte párhuzamosan. A nyomozási cselekmények elhúzódásának megakadályozása érdekében a vezető ügyeletes berendelt további két nyomozót a készenléti szolgálatot ellátó két fő mellé.

Fentiek alapján megállapítható, hogy a panaszos 10 órás előállításából a kihallgatások megkezdéséig hét óra telt el. **A Testület megítélése szerint a fenti időtartam – még az ezen**

idő alatt elvégzett eljárási cselekményeket (befogadás, dokumentáció elkészítése, tehergépkocsi tulajdonjogának tisztázása) is figyelembe véve – aránytalanul hosszú volt. A fentiek miatt a Testület megállapította a panaszos személyi szabadsághoz való jogának súlyos sérelmét.

3) A panaszos sérelmezte az előállító helyiségben való elhelyezésének körülményeit is.

Előadta, hogy a rendőrkapitányságra való beszállítását követően egy olyan cellában helyezték el, amelyben nem volt fűtés, és ablakának vastagsága sem haladhatta meg az 5 millimétert. Mivel a nappalai hőmérséklet a 11-12 fokot, az éjszakai hőmérséklet az 5-6 fokot nem haladta meg, a zárkában a hőmérséklet igazodott a külső hőmérsékletéhez, így nem érthette el a 15-16 fokot. Megjegyezte, hogy öltözete lenge volt, az előállítás idején cipőt, nyári zoknit, vékony nadrágot, inget és őszi kabátot viselt. A zárkában a világítás napszaktól függetlenül folyamatosan üzemelt. A fogdához tartozó mellékhelyiségben csak hideg víz volt, és nem állt rendelkezésre tisztálkodáshoz szükséges szappan vagy kézmosó sem. Amikor a panaszos az őr számára jelezte, hogy fázik, és kérte, hogy biztosítson számára egy takarót, az őr azt a választ adta, hogy erre nincs módja „a szabályzat szerint”. Mivel a fogvatartás a hajnali órákig húzódott, a panaszos kérte az őrt arra is, hogy kapcsolja le, vagy vegye lejjebb a világítást a helyiségben annak érdekében, hogy pihenni, illetve aludni tudjon. Elmondása szerint ezt a kérését is megtagadta az őr azzal, hogy „a szabályzat tiltja a világítás lejjebb vételét, elzárását”.

A kapitányságvezető a panaszos fenti sérelmeivel kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy a panaszos előállításának idején az előállító helyiségben – és a kapitányság egész épületében – a fűtés nem működött. Ennek oka, hogy a kapitányság állományában a kérdéses időpontban nem volt megfelelő számú fűtő, a kazán pedig csak folyamatos felügyelet mellett üzemelhet. A panaszos jelezte, hogy fázik, azonban a fogdaőr takarót számára nem tudott biztosítani, mert az nem áll rendelkezésre. Ennek oka, hogy az előállító egységben mindössze 12 óras tartózkodásra van lehetőség. A kapitányságvezető előadta továbbá, hogy minden előállító helyiséget két megfigyelő kamera figyel, amelyek segítségével a fogvatartott magatartása az ügyeleten nyomon követhető. (A rendszer képet és hangot nem rögzít.) Az őrzésbiztonság fenntartásához a kamerák által közvetített képek figyelemmel kísérése elengedhetetlen, a kamerák azonban csak világítás mellett üzemképesek. A világítást csak felkapcsolni és lekapcsolni lehet, részleges világítás nincs. A leírtaknak megfelelően az éjszakai órákban nincs lehetőség csökkentett világításra. A fentiek miatt a fogdaőr nem tett és nem is tehetett volna eleget a panaszos kérésének.

A Testület ezen sérelmekkel összefüggésben utal az Rtv. 2. §-ára, amely szerint a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint továbbá a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.

A fenti rendelkezések együttes olvasatából, illetve az Rtv. 17. §-ában foglalt azon előírásból, miszerint a rendőrség a jogokat csak a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja, következik

az az elvárás, hogy az előállítottat egészséges tartózkodást biztosító és az emberi méltóságot nem sértő körülmények között kell elhelyezni.

Jelen esetben nem állt fent ellentmondás a panaszosi és a rendőri előírás között, a rendőri iratok ugyanis megerősítik a panaszt a tekintetben, hogy az előállító helyiségben a fűtés nem működött, és a panaszos kifejezetten jelezte is, hogy fázik, számára azonban a kifejezett kérése ellenére sem biztosítottak takarót. Az éjszakai erős világítás tekintetében is alátámasztották a rendőri nyilatkozatok a panaszt, miszerint a világítást a panaszos kérése ellenére nem tompították.

Nyilvánvaló, hogy egy 10 órás előállítás esetén az intézkedés alá vont egészségére veszélyt jelenthet és emberi méltóságát is sérti, ha hideg időben egy fűtetlen cellában helyezik el és melegen tartásáról semmilyen módon nem gondoskodnak. A Testület megítélése szerint méltányolható igény az intézkedés alá vont részéről az is, hogy egy éjszakába nyúló előállítás esetén pihenése biztosított legyen, ami folyamatos, teljes fényerejű világítás mellett nyilvánvalóan nem valósulhat meg.

A Testület itt hívja fel a figyelmet azon – korábbi [pl. a 304/2009. (X. 14.) számú] állásfoglalásaiban kialakított – gyakorlatára, miszerint a rendőrség nem hivatkozhat alappal saját leterheltségére, munkaszervezési nehézségeire az állampolgárok alapvető jogaival összefüggő kötelezettségei teljesítése során. Az állam intézményvédelmi kötelezettsége ugyanis azt jelenti, hogy az állami szerveknek nem csupán tartózkodniuk kell egyes alapjogok megsértéséről, indokolatlan korlátozásától, hanem pozitív kötelezettségük áll fent arra nézve, hogy e jogok zavartalan gyakorlását biztosítsák.

Az országos rendőrfőkapitány 29000-105/375-12/2009. RP. számú határozatában osztotta a Testület 304/2009. (X. 14.) számú állásfoglalásában kifejtetteket, miszerint a rendőrségi kapacitás, feladatelosztás, esetleges (pillanatnyi, átmeneti vagy tartós) létszámhiány nem vehető az alapjogsérelem mérlegelése kapcsán figyelembe. A Testület az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján a panaszos alapjog-korlátozásának jogszerűségét vizsgálja, annak kapcsán tesz megállapításokat, és alapjogsértés észlelése esetén nem lehet figyelemmel arra, hogy ez milyen szerv, személy, esetlegesen kimenthető („fel nem róható”) magatartására vezethető vissza. Az országos rendőrfőkapitány hivatkozott, a Testület álláspontját elfogadó határozatában kifejezetten rögzíti, hogy a „rendőrségen belül kialakított feladat- és hatásköri rendszer, továbbá esetleges szervezési hiányosságok hátrányos következményeit nem viselheti” az érintett állampolgár, és hogy az „állampolgárok jogos igénye, hogy ésszerű határidőn belül a Rendőrség a törvényben előírt kötelezettségét teljesítse”.

A Testület álláspontja szerint amiatt, hogy a rendőrség a panaszos alapvető fizikai igényeinek kielégítését nem biztosította a fogvatartás során, sérült a panaszos emberi méltóságához, illetve egészségéhez való joga.

5) A panaszos sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök a kérése ellenére nem helyezték biztonságba az általa használt gépjárművet.

Előadása szerint kérte őket, hogy engedjék meg, hogy a városba – kivilágított helyre – hajtson a gépkocsival, vagy vigyék ők vissza a járművet a városba vagy a rendőrség telephelyére. A panaszos azért kérte a rendőrséget a gépkocsi elvitelére, mert attól tartott, hogy a városon

kívül őrizetlenül hagyott gépjárművet meg fogják rongálni. Ezen kérését elmondása szerint az intézkedő rendőrök azzal utasították el, hogy nem feladatuk a gépkocsi biztonságba helyezése.

A kapitányságvezető a fentiekkel kapcsolatban előadta, hogy az intézkedő rendőrök az intézkedés helyszínén a gépkocsit lezárták, és ott hátrahagyták. A panaszos azon kérése, hogy járművét vigyék biztonságosabb helyre, nem volt teljesíthető, mivel az intézkedés eredményes befejezését veszélyeztette volna. Álláspontja szerint a jármű lezárásával az intézkedő rendőrök a tőlük elvárható intézkedést megtették. Előadta, hogy a panaszos gépkocsiját az intézkedés helyszínén, az útpadkán állították le, kb. 300 méterre a Zsemlékes utcától, amely a beépített terület határát képezi. Az intézkedés helyszínén a járművel az útpadkán való megállás nem tiltott. A gépkocsi körül más járművek nem parkoltak. Az intézkedés helyszínén napközben erős, folyamatos a forgalom, míg éjszaka gyér, de rendszeres. A kapitányságvezető megítélése szerint a kerület közbiztonsági helyzetét alapul véve sem a jármű leállításának helyszínén, sem máshol nem lehetett tartani attól, hogy a hátrahagyott gépkocsi bűncselekmény tárgya lesz.

A Testület jelen állásfoglalás III. rész 2) pontjában már megállapította, hogy a panaszos előállítása jogszerű volt. Mivel a panaszost beszállították a rendőrkapitányságra, gondoskodni kellett a gépjárművének biztonságos és szabályszerű leállításáról, e nélkül az eljáró rendőrök a megkezdett intézkedést nem tudták volna eredményesen befejezni.

A Szolgálati Szabályzat 15. §-ának (1) bekezdése értelmében, ha az Rtv. 33-34. §-a, vagy 37. § b)-c) pontja alapján a személyt a lakásából szállítják el, szükség esetén a lakásban maradó vagyontárgyait a rendőr biztonságba helyezi, az üresen maradó lakást tanúk jelenlétében lepecsételi.

Sem az Rtv., sem pedig a Szolgálati Szabályzat nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, hogy a panaszolthoz hasonló esetben – amikor tehát nem a lakásban maradó vagyontárgyakról, hanem egyéb vagyontárgyakról kell gondoskodni – az intézkedő rendőrnek hogyan kell eljárnia. A Testület álláspontja szerint azonban az Rtv. 2. §-ából következően (amely szerint a rendőrség óvja az ember jogait) és a Szolgálati Szabályzat fent hivatkozott rendelkezésének analógiájára nemcsak a lakásban maradó, hanem egy annál tágabb körbe tartozó – az intézkedés helyszínén maradó – vagyontárgyak tekintetében is fennáll az eljáró rendőrnek az a kötelezettsége, hogy az intézkedés alá vont személy vagyontárgyait biztonságba helyezze. Ugyanakkor az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrség a feladatának ellátása során a tulajdonhoz fűződő jogot korlátozhatja.

Előállhat tehát olyan helyzet, amelyben a legitim célt szolgáló intézkedés sikeres végrehajtásának érdeke összeütközésbe kerül a rendőrség jogvédelmi kötelezettségével. Jelen esetben is ilyen összeütközés merült fel, hiszen az intézkedő rendőrnek azt kellett mérlegelnie, hogy milyen módon tudja a panaszos gépkocsiját a lehető legbiztonságosabban elhelyezni az intézkedést eredményes végrehajtásának veszélyeztetése nélkül.

A rendőrök a gépkocsit lezárt állapotban hagyták egy bekötőút útpadkáján, ahol rendszeres a forgalom, és a megállást tábla nem tiltja. A Testületnek azt kell megítélnie, hogy a rendőr az adott helyzetben megfelelően mérlegelte-e az egymásnak feszülő érdekeket, illetve jogokat.

Ennek értékelése során a Testület abból indul ki, hogy – a panaszos gépjárművében végső soron bekövetkezett kár ellenére – csak abban az esetben állapíthat meg jogsértést a rendőrség részéről, ha a rendőrök által a vagyonbiztonság garantálása érdekében megtett lépések az ügy összes körülményét – így az intézkedéssel elérni kívánt célt is – figyelembe véve nyilvánvalóan elégtelenek voltak.

Jelen ügyben – tekintettel arra, hogy viszonylag nagyszámú, bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy előállítása érdekében intézkedtek a rendőrök – a Testület úgy ítélte meg, hogy a rendőrök a gépkocsi szabályos leparkolásával és lezáratásával nem követtek el nyilvánvaló mulasztást a gépkocsi biztonságos elhelyezése tekintetében, ezért **a Testület a panaszos tulajdonhoz való jogának megsértését nem állapította meg azzal összefüggésben, hogy a gépkocsit nem szállították a panaszos által megjelölt, biztonságosabb helyre.**

6) A panaszos végül sérelmezte, hogy az intézkedés másnapján, miután gépkocsija feltörése ügyében a feljelentését megtette, körülbelül 4 órás várakozást követően szállították csak ki a helyszínre és végezték el a szükséges intézkedéseket.

A Testület a panaszos fenti sérelmével kapcsolatban felhívja a figyelmet az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése, amely szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Ezen rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. felsorolt fejezeteinek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (pl. intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség),
 - a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (pl. igazoltatás, ruházat- csomag- jármű- átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés),
 - a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (pl. testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás),
- tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

Tekintve, hogy a feljelentéssel a büntetőeljárás megindult [vö. Be. 170. § (1) bekezdés], és a helyszíni szemlét már a BRFK Bűnügyi Szervek Bűnügyi Technikai Osztály munkatársai folytatták le, a Testület megállapította, hogy a panasz ezen része tekintetében nincs hatásköre eljárni. A panaszolt eljárási cselekményre a Be. rendelkezései az irányadók, a nyomozati szakaszban a Be. 195-196. §-ai biztosítanak speciális jogorvoslati lehetőséget (panaszjogot).

IV.

A Testület vizsgálata során megállapította, hogy megfelelő jogalap birtokában igazoltatták a panaszost. Ezen túlmenően nem sértette meg a rendőrség a panaszos

tulajdonhoz való jogát azzal, hogy gépkocsiját nem szállították egy általa biztonságosabbnak ítélt helyre.

Sérült azonban a panaszos személyi szabadsághoz való joga amiatt, hogy előállításának időtartama aránytalanul hosszú volt, tisztességes eljáráshoz való joga az előállítás indokának nem megfelelő megjelölése miatt, valamint az emberi méltósághoz és egészséghez fűződő joga az előállító helyiségben tapasztalt rossz körülmények miatt.

Az egyes alapjogok sérelme összességében elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2012. május 23.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag

Párhuzamos indokolás

a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos² 2011. október 29-én előterjesztett panaszának tárgyában 156/2012. (V. 23.) számon hozott állásfoglalásához

Egyetértek a Testület állásfoglalásának rendelkező részében foglaltakkal, miszerint az ügyben súlyos alapjogsértés történt.

A Testület többségével összhangban én is úgy gondolom, hogy a panaszos előállításának időtartama aránytalanul hosszú volt, továbbá sérült a panaszos emberi méltósághoz és egészséghez fűződő joga az előállító helyiségben tapasztalt rossz körülmények miatt, azonban – a többségi állásponttól eltérően – azon a véleményen vagyok, hogy a rendőrség alappal hivatkozott tettenérésre, így nem állapítható meg a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme az előállítás indokának hibás megjelölésére hivatkozva. Álláspontom indokai a következők.

Sem az Rtv., sem a büntető anyagi, illetve eljárási szabályok nem tartalmazzák a „tettenérés” pontos meghatározását, a Testületnek tehát magának kellett elvégezni a fogalom elemzését ahhoz, hogy az egyes ügyekben megítélhesse, alappal hivatkozik-e a rendőrség a tettenérésre, mint mérlegelést nem tűrő előállítási okra.

A Testület 265/2011 (VIII. 31.) számú állásfoglalásában ezt a feladatot elvégezte, és a tettenérés kapcsán a következő, a jelen ügyre nézve releváns megállapításokat tette.

„A Btk. kommentárja szerint a bírói gyakorlat – a tetten ért tolvaj által az eltulajdonított dolog megtartása érdekében alkalmazott erőszak rabláskénti minősülése kapcsán – a tettenérés fogalmát tágan értelmezi, nem csak a cselekmény véghezvitele közbeni leleplezést érti rajta, hanem megállapíthatónak tartja akkor is, ha a bűncselekmény felfedezése a lopás befejezését jelentő elvétel után, de még az elvitel közben történik. [...].

A Be. szerint [127. § (3) bekezdés] a bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt bárki elfoghatja, köteles azonban őt a nyomozó hatóságnak haladéktalanul átadni; ha erre nincs módja, a rendőrséget értesíteni. A Be. kommentárja is kiemeli, hogy nem csak az minősül tettenérésnek, ha az elkövető a cselekményt szemtanú jelenlétében hajtja végre, és őt a szemtanú elfogja, hanem az is, ha az elkövetőt akár a szemtanú, akár a szemtanú felhívása, vagy más körülmény (pl. riasztó észlelése) alapján a szemtanútól különböző személy üldözés során elfogja [Jakucs Tamás (szerk.): Kommentár a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényhez, 262. o.].

Mind az anyagi, mind az eljárási törvényekhez fűzött kommentárból kiderül tehát, hogy a tettenérés megállapításához szükséges egyfajta folyamatosság, amely a cselekmény elkövetését az elfogással összekapcsolja.”

A tehergépkocsit a ház elől elszállító személyek vonatkozásában ez a folyamatosság kétségtelenül megvolt, a leleplezés az elvétel után, de még az elvitel közben történt meg. A megválaszolandó kérdés, hogy a tehergépkocsi rendőrségi megállítása helyszínére érkező

² Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

panaszos vonatkozásában is megállapítható-e az a fajta folyamatosság, amely a tettenérésre irányadó szabályok alkalmazását megalapozza.

Ennek megítéléséhez álláspontom szerint ugyanaz a „minimális” mérce alkalmazandó, amelyet a Testület a bűncselekmény vagy szabálysértés gyanúja miatt fogatosított rendőrségi intézkedések értékelésekor is használ. A Testület ilyen esetekben azt vizsgálja ugyanis, hogy fennállt-e valamilyen jogellenes cselekmény minimális gyanúja, amely miatt a rendőr alappal gondolhatta, hogy intézkednie kell.

Jelen ügyben is elvégezte a Testület ezt a vizsgálatot, és arra a következtetésre jutott, hogy ilyen minimális, lopás elkövetésére vonatkozó gyanú a kérdéses esetben fennállt. A Testület szerint azonban mivel a panaszos terhére csak a lopással kapcsolatos felbujtói magatartás gyanúja merült fel, azt pedig a rendőri intézkedésnél lényegesen korábban fejtette ki, mégpedig akkor, amikor telefonon megállapodott a tehergépkocsi elszállításáról, ezért az esetében fogalmilag kizárt a tettenérés.

Ezzel az állásponttal nem értek egyet, ugyanis úgy gondolom, hogy a „minimális gyanú” elvébe nem illeszthető bele a bűncselekménnyel egyébként kapcsolatba hozható személyek cselekvőségének ilyen mélységű vizsgálata.

A rendőrök szempontjából nézve az eseménysort, arról volt szó a jelen ügyben, hogy egy gyaníthatóan lopott gépjármű elvitelének megakadályozása közben, az elvitel megszakításának helyszínére érkezett egy személy, akinek a saját elmondása szerint is köze volt a gyanú szerint jogellenes és a hatóság észlelése alapján megszakított cselekményhez.

Álláspontom szerint ugyanúgy, ahogy a Testület megelégszik a jogellenes cselekmény minimális gyanújával ahhoz, hogy arra alapozva a rendőri intézkedést elfogadhatónak ítélje, a tettenérés esetében is a minimális gyanú megközelítését kellene alkalmazni. Ha az ügy körülményei alapján nem nyilvánvalóan megalapozatlan az a feltevés, hogy tettenérésre került sor (azaz arra lehet következtetni, hogy fennáll egyfajta folyamatosság a cselekmény és a rendőri intézkedés között), akkor az intézkedő rendőrök erre vonatkozó ítéletét a Testületnek el kellene fogadni.

Ha nem ezt a megközelítést alkalmazzuk, akkor jelen ügyben azt várnánk el a rendőröktől, hogy az intézkedés alá vont személyek helyszínen fogatosított, nem alakszerű és szükségképpen nem is túlságosan részletes meghallgatása alapján – nagyfokú bizonyossággal – megítéljék a helyszínen azonosított személyek cselekvőségét, és ennek alapján tegyenek különbséget köztük aszerint, hogy melyiküket kell kötelezően előállítani, és melyikük esetében van mérlegelési joguk akár arra is, hogy adatainak rögzítése után elbocsássák.

A jelen ügy körülményei mellett ezt az elvárást nem tartom realiztikusnak, és úgy gondolom, hogy **a rendőrök rendelkezésére álló adatok alapján nem volt nyilvánvalóan megalapozatlan az a feltevésük, hogy a panaszos esetében is megállapítható a tettenérés, azaz nem csupán a bűncselekmény, hanem a tettenérés vonatkozásában is fennállt az a minimális fokú feltételezhetőség, amely az intézkedést megalapozza.**

Megjegyzem, hogy a Testület többségének a tettenérés tekintetében kibontakozó gyakorlatát meglehetősen következtelennek tartom, hiszen a többség megállapíthatónak találta a tettenérést a 365/2010. (VIII. 4.) számú ügyben, ahol az érintettet azzal gyanúsították meg, hogy egy lakópark gépkocsibejáróját a birtokában lévő távirányítóval kinyitotta, és gépkocsijával úgy állt meg, hogy a kapu ne tudjon becsukódni, így téve lehetővé, hogy az

által a helyszínre hívott személyek behatoljanak a lakópark területére, és a falakat festékszórókkal összefessék. Ebben az ügyben a Testület annak ellenére fogadta el a rendőrség tettenérésre vonatkozó értékelését, hogy a cselekmény és az elfogás közötti folyamatosság foka messze nem érte el a jelenlegi ügyben fennállót, hiszen a korábbi ügy érintettje elhagyta a helyszínt, és oda nem is önként tért vissza, hanem csak akkor, amikor a lakópark biztonsági őre – a rongálás befejezése után – a helyszínre érkező rendőr kérésére a lakásából lehívta. A jelen ügyben alkalmazott megközelítés szerint e korábbi ügy panaszosát csak akkor lehetett volna tettenérésre hivatkozva elfogni, ha a rendőrök a bejáró kinyitása és autójának a bejáróban való leparkolása közben észlelik a cselekményét.

A Testület – mint minden jogalkalmazó szerv – nyilvánvalóan eltérhet a korábbi gyakorlatától, ehhez azonban a jogbiztonság érdekében az lenne szükséges, hogy az eltérésnek indokát adja. Ez a jelenlegi ügyben nem történt meg, mint ahogy annak az elkövetés és a rendőri intézkedés közötti – tér- és időbeli, illetve személyi – „közelségnek” az általános jelleggel való – legalább körülbelüli – meghatározása sem, amely mellett tettenérésről lehet beszélni. Ezt a panaszosok jogbiztonsága és a jövőbeli rendőri intézkedésekhez nyújtandó iránymutatás szempontjából nem tartom szerencsés megoldásnak.

Budapest, 2012. május 23.

dr. Kádár András Kristóf sk.
testületi tag